



Kommunförbundet Skåne

2010-01-04

SKÅNES KOMMUNER OCH DE UNGA

- en kartläggning av ungas behov och möjligheter till delaktighet och inflytande i de skånska kommunerna.

**Mikael Annersten
Inga Gustafsson**

Innehållsförteckning

Några slutsatser	4
Bakgrund och Inledning	5
Ungdomspolitik – en bakgrund	6
Varför skall unga behandlas olika?	8
Syfte och metod.....	10
Syfte	10
Avgränsningar	10
Metod och genomförandet	10
Del 1 - Inflytandeforum för unga i Skånes Kommuner	11
Kartläggning av inflytande forum i Skånes Kommuner	11
Ungdomsråd – ett sätt att förbättra demokratin?	12
Några råd på vägen.....	14
Tydlighet i verksamheten	14
Stöd uppifrån	14
Resurser	14
Fallgropar	15
Del 2 - Skåne, Kommunerna och unga 13-25 år	16
Skåne som region	16
Att vara ung i Simrishamn	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Öresundsregionen.....	17
Den typiske pendlaren.....	17
Interregprogram.....	17
Hur har dessa projekt involverat unga?.....	18
Ungas behov	19
Fritidens betydelse för unga	19
Vilka verktyg/metoder använder kommunerna i Skåne för att ta fram kunskap om ungas behov?	20
Enkäter, studier och rapporter riktade mot unga	20
Enkäter, studier och rapporter som vänder sig till hela populationen	21
Att använd kunskapen är att göra rätt saker och att göra saker rätt	22
Men sen då.....	22
Reflektion	23

Källförteckning och bilagor	24
Tryckta källor	24
Tryckt material – Offentliga utredningar, propositioner, skrivelser och direktiv	25
Elektroniska källor	25

Några slutsatser

Ur ungas perspektiv är Skåne som region attraktivt att bo och leva i. Framförallt är det den sydvästra delen som drar till sig den yngre befolkningen med ett stort utbud av utbildningsmöjligheter, den danska arbetsmarknaden och en hög servicenivå.

I 14 av de 33 kommunerna förekommer det aktiva inflytande forum riktade mot unga. 3 kommuner har även planer på att starta upp inflytande forum. Utvecklingen på detta område går snabbt och forum läggs ner och startas upp kontinuerligt, vilket gör att siffran snabbt tappas aktualitet. Eftersom kommunerna är helt fria i utformningen av inflytande forumen så ser de väldigt olika ut i fråga om storlek, verksamhet och omfattning. Kommunens storlek, antalet unga i kommunen eller geografiska läge spelar ingen roll när det gäller inflytande forumens verksamheter, utan mer om kommunens vilja att starta och hantera ett sådant forum. Inflytande forumen skall dock inte ses som en garanti för att ge unga inflytande och delaktighet i det kommunala arbetet.

De skånska kommunerna använder flera olika verktyg och metoder för att ta reda på ungas behov. De kvantitativa metoderna är mest frekventa. Vissa verktyg och metoder vänder sig till unga upp till 25 år medan andra har hela populationen som målgrupp. Tillsammans har de skånska kommunerna en stor egen produktion av kunskap om ungas behov. De flesta kommunerna använder resultaten enbart till att få bekräfta det de redan vet. Mer sällan används resultatet till att följa upp genom återkoppling till enkätdeltagarna för att på så sätt få en djupare analys av resultatet. Det finns flera orsaker till detta men flera informanter menade att kommunerna saknade kompetens och tid.

Bakgrund och Inledning

Under 2006-2008 genomförde Ungdomsstyrelsen aktiviteter och initierade projekt i syfte att stärka de svenska kommunernas förebyggande och främjande ungdomsverksamheter¹. Projektet Bra fritid var ett av flera regionala projekt som fick medel från Ungdomsstyrelsens insats *Förebyggande – Främjande*.

Kommunförbundet Skåne har sedan hösten 2006 drivit projektet *Bra fritid*. Projektet startades upp genom en kartläggning av den öppna fritidsverksamhetens uppdrag, mål och inriktning samt en skattning av medarbetare, chefer och politikernas behov av kompetensutveckling.² Därefter skedde under åren 2007-2008 kompetensutvecklingsinsatser riktade mot politiker, chefer och medarbetare som ansvarar och verkar på ungas fritidsarenor. Dessutom anställdes projektassistenter till stöd för nätverksbildning med fritidsledare i de fyra hörnen av Skåne.³

I kartläggningen *Bra fritid* uttalade kommunrepresentanter ett behov av en regional samordning som stöd till kommunernas kompetensutveckling av personal och kvalitetsutveckling av ungdomsverksamheten.

Inför år 2008 utsågs Skåne till pilotregion av Ungdomsstyrelsen för att utveckla en regional plattform för stöd till kommunernas kompetensutveckling av personal, kvalitetsutveckling av ungdomsverksamheten och uppföljningen av ungdomspolitikerna.⁴ För att urskilja vilka behov av regional samordning när det gäller ungas behov och deras möjlighet till delaktighet och inflytande som förekom i de skånska kommunerna gjorde Bra Fritid en kartläggning under 2009, vilket gav upphov till denna rapport. Kartläggningen hade tre utgångspunkter: (1) de skånska kommunernas fritid- och ungdomsverksamheter, (2) de metoder och verktyg som kommunerna använder för att ta fram kunskap och ungas behov, samt (3) förekomsten av inflytandeforum riktade mot unga i Skånes kommuner.

Rapporten är indelad i två delar – den första med fokus på inflytandeforum för unga i Skånes kommuner, medan den andra fokuserar på unga i regionen och de metoder och verktyg som kommunerna använder för att få information om unga och deras behov.

Då syftet varit att kartlägga de arbetsmetoder som förekommer i kommunerna, inte ungas egen skattning av sina behov eller ungas vilja till inflytande och delaktighet har informanterna främst varit företrädare för dels verksamheter på ungas fria tid och dels ansvariga för arbetet med ungas delaktighet och inflytande.

¹ Ungdomsstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att under åren 2006 – 2008 fördela medel som stöd till förebyggande och främjande insatser som bedrivs av organisationer och kommuner inom kultur- och fritidsområdet.

² Se Hansen 2007

³ Sydvästra Skåne(11 kommuner), Nordvästra Skåne(10 kommuner), Sydöstra Skåne(5 kommuner) och Nordöstra Skåne(7kommuner)

⁴ Ungdomsstyrelsen utsåg 7 pilotregioner med syfte att bygga upp en plattform för regional samordning som stöd till kommunernas ungdomsverksamhet.

Ungdomspolitik – en bakgrund

Deltagarna gav följande svar till frågan ”Vad är ungdomsinflytande för dig?”:

Dialog. Att politiker lyssnar. Inte bara en pappersprodukt men påverkning av verkliga beslutsprocesser. Både rättigheter och ansvar. Att kunna kompromissa. En delaktighet som genomsyrar hela kommunens arbete⁵.

Under 40-talet handlade det om att skydda ungdomarna mot moraliskt och socialt förfall, vilket under denna tid innebar jazzmusik, amerikansk film och veckopress som sades leda till ”överdriven lust till dans och nöjeshysteri.”⁶ En statlig kommitté, Ungdomsvårdskommittén, tillsattes, som lade fram *Stöd åt ungdomens föreningsliv*.⁷ Förslaget innebar att staten skulle ge ungdomsorganisationer medel för att utbilda och anställa instruktörer och anordna ”uppbygglig” ungdomsverksamhet. Under samma årtionde introducerades även det samhällsvetenskapliga ämnet i skolan för att sörja för ungdomens demokratifostran där jämlikhet och allas deltagande betonades⁸

1959 bildades Statens Ungdomsråd (numera Ungdomsstyrelsen) som skulle utgöra en länk mellan regeringen och de numera statligt uppbackade ungdomsorganisationerna.⁹

1965 kom FN:s första resolution om ungdomspolitik, där ungdomarna inte längre sågs som ett problem utan som en resurs.¹⁰

1982 inrättades Barn- och ungdomsdelegationen, med uppdrag att vara ett samordnande och rådgivande organ i Regeringskansliet för barn- och ungdomsfrågor.¹¹ Senare kom delegationens arbete att ändras med betoning mot ungdomsfrågor och gjorde fram till 1998 ett antal utredningar som främst behandlade arbetslöshet och kultur- och fritidsområdet.

I och med FN:s Världsongdomsår 1985 valde regeringen att satsa på att öka ungdomars möjlighet till delaktighet. Projekt och verksamheter startades upp för att i större utsträckning få upp ögonen på ungdomars behov, och ett statsråd med speciellt ansvar för ungdomsfrågor tillsattes.¹² 1988 upprättades en ungdomspolitisk enhet på regeringskansliet, och Statens ungdomsråd fick i uppgift att tillhandahålla information om ungdomars villkor i samhället.

1989 kom FN:s konvention om barnets rättigheter, där barnets rätt till att uttrycka sina egna åsikter är en av de mest framträdande punkterna. Alla länder som hade godtagit konventionen skulle rapportera till FN vart fjärde år om hur konventionen följdes. En barnombudsman tillsattes 1993 för att med hjälp av barnkonventionen tillvarata barns rättigheter och intressen och rapportera om hur arbetet med att följa konventionen gick.

1991 kom Ungdomskommittén, som hade tillsatts två år tidigare, ut med sin slutbetänkande *Ungdom och makt- om ungdomars delaktighet, inflytande och jämlikhet på 1990-talet*, som syftade till att öka ungdomars möjlighet till delaktighet och inflytande i samhället. En proposition med riktlinjer för hur ungdomspolitiken skulle se ut, *Ungdomspolitik* (prop. 1993/94:135) kom 1994, vilket föreslog en sektorövergripande helhetssyn på ungdomars

⁵ Mötesanteckningar Simrishamns Ungdomskontaktråd. 2008-10-14

⁶ Se Frykman 1988

⁷ SOU 1944:31

⁸ SOU 1948:27

⁹ <http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1098,00.html> (2009-11-01)

¹⁰ 2037: Declaration on the Promotion among Youth of the Ideals of Peace, Mutual Respect and Understanding between peoples. <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/ares2037.pdf> (2009-11-01)

¹¹ dir. 1982:104

¹² SOU 2001:48

situation och riktlinjer för en ny myndighet som skulle behandla ungdomsfrågor. Detta innebar att Statens Ungdomsråd bytte namn till Ungdomsstyrelsen och dess uppdrag förtydligades med ett sektorsövergripande ansvar inom ungdomspolitikens område där ungdomars delaktighet och inflytande i samhället betonades starkt. För att ytterligare stärka ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet tillsattes en kommitté, *Ungdomspolitiska kommittén*, vars syfte var att formulera konkreta mål för ungdomspolitikens och följa upp och utvärdera målens genomförande. I deras slutbetänkande, *Politik för unga* (SOU 1997:71)¹³ betonades ungdomars medborgliga rättigheter inom områden där ungdomar hade svårt att göra sig hörda.

Utifrån Ungdomspolitiska kommitténs betänkande gjorde Ungdomsstyrelsen en omarbetning av de mål som hade satts upp i slutbetänkandet, vilket kom att bilda en ungdomspolitisk proposition, *På ungdomars villkor – Ungdomspolitik för demokrati, rättvisa och framtidstro* (prop. 1998/99:115)¹⁴ med tre övergripande mål; Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet, och ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiskt tänkande skall tas tillvara som en resurs. Ungdomsstyrelsen fick även uppdraget att följa upp hur dessa mål nåddes, och komma med goda exempel på hur ungdomspolitikens skulle bli verklighet. Uppföljningen skedde med rapporterna *Ung 2001*¹⁵ och *Ung 2002*¹⁶, samt *Ung 2003*.¹⁷ I *Ung 2003* fördjupades analysen av ungdomspolitikens, där det bland annat föreslogs att ungdomspolitikens skulle anpassas för att bättre fungera inom kommuners och regioners arbete.

2001 kom Europeiska kommissionens vitbok *Nya insatser för Europas ungdom*¹⁸ som syftade till att öka ungas delaktighet i samhällslivet, öka ungas delaktighet i den representativa demokratin, och stödja verksamheter som ökar ungas möjligheter att medverka.

Ungdomsstyrelsen utsågs av regeringen att rapportera till EU om Sveriges arbete för att nå målen.

2002 kom regeringens proposition *Demokrati för det nya seklet* (Prop. 2001/02:80),¹⁹ där ett viktigt mål var att öka inflytandet av underrepresenterade grupper bland förtroendevalda, främst unga och personer med invandrarbakgrund. 2004 lade regeringen en ny ungdomspolitisk proposition, *Makt att bestämma – rätt till välfärd* (Prop. 2004/05:2),²⁰ som innehöll två övergripande mål: Ungdomar skall ha verklig tillgång till välfärd, och ungdomar skall ha verklig tillgång till makt. Den 2 november kom *En strategi för ungdomspolitikens* (Skr. 2009/10:53)²¹ som uppföljning till Prop. 2004/05:2, där regeringen föreslår att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2010 anordna en utbildning för personer som har en samordnande roll i kommunerna för det lokala ungdomspolitiska arbetet, samt att genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor inom huvudområdet inflytande och representation.

¹³ SOU 1997:71

¹⁴ Prop. 1998/99:115

¹⁵ Ungdomsstyrelsen 2001

¹⁶ Ungdomsstyrelsen 2002

¹⁷ Ungdomsstyrelsen 2003

¹⁸ http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=sv&type_doc=COMfin al&an_doc=2001&nu_doc=681 (2009-11-03)

¹⁹ Prop. 2001/02:80

²⁰ Prop. 2004/05:2

²¹ Skr. 2009/10:53

Varför skall unga behandlas olika?

”Anonym: Varför krävs det särskilda organ för att ungdomar ska få inflytande? Är det inte att öka på skillnaderna mellan unga och vuxna? Varför kan man inte bestämma tillsammans?

Linda Nihlén: Jo, jag önskar verkligen att unga och vuxna kunde få bestämma tillsammans - men då måste det vara på bådass villkor. Att ge sig in i enorma, byråkratiska, processer för att påverka de minsta frågor är något som många unga inte är det minsta intresserade av. Dessutom blir det inte på lika villkor så länge bara de över 18 får lov att rösta. I den bästa av världar hade ungdomar fått lov att påverka de organ som finns - tills vi når dit får vi skapa våra egna”²²

Den norska statsvetaren Hernes har lyft fram tre olika argument för att öka kvinnors representation i beslutsfattande sammanhang, vilket även kan göras gällande när det gäller gruppen unga; *Resursargumentet* - kvinnor bör vara representerade eftersom de är en resurs för beslutsfattandet då kvinnor har andra erfarenheter och egenskaper än män. *Intresseargumentet* - kvinnor bör vara representerade eftersom kvinnor har andra intressen än män, och dessa intressen blir inte tillgodosedda om de själva inte har någon möjlighet att delta. *Rättviseargumentet* - det är orättvist om kvinnor inte representeras bland de folkvalda. Bäck har satt upp två kriterier för att utvärdera ett demokratiskt system. Det första kriteriet handlar om att utvärdera systemets *förmåga till att leverera*, vilket kan kopplas till Hernes resurs- och intresseargument. Här handlar det om att social representativitet är viktigt för att de folkvalda skall kunna förverkliga folkviljan och leverera de bästa besluten. Det andra kriteriet handlar om att utvärdera de *processer* som omvandlar medborgarnas preferenser till förd politik. Om någon social grupp inte representeras bland de folkvalda kan detta vara ett tecken på att dessa inte behandlas rättvist. Enligt Ungdomsstyrelsen anser nästan hälften av unga att möjligheterna att föra fram idéer till makthavarna i kommunen är små eller obefintliga 36% svarar vet inte på samma fråga.²³ Främjandet av ungas möjlighet till verkligt inflytande och delaktighet i samhällslivet är ett av de övergripande målen för den svenska ungdomspolitikerna,²⁴ och även ett av de gemensamma målen inom det ungdomspolitiska samarbetet i EU.²⁵ I FN:s barnkonvention, som Sverige förbundit sig att följa, står det i artikel tolv till femton, att barn skall ha rätt till att uttrycka sin mening i frågor som rör dem.²⁶ Det är även viktigt att ungas kunskaper, synpunkter och erfarenheter tas tillvara som en resurs i de demokratiska processerna för att folkvalda skall kunna leverera de bästa besluten och för att alla skall ha samma möjligheter att påverka sina folkvalda. Det är även angeläget att skapa förutsättningar för barn och ungdomar att förstå demokratins grundpremiser och att bli kapabla att delta i den. Tidigare hade skolan ansvaret att fostra demokratiska människor genom den inrättade samhällskunskapen. Numera har ämnet utvecklats till ett studie- och orienteringsämne, där demokratifrågor intar en marginell plats.²⁷

Unga har relativt mindre makt i politiska frågor då personer under 18 inte får rösta och unga över 18 sedan 70-talet blivit alltmindre benägna att rösta²⁸ (Riksdagsvalet 2006 var dock ett trendbrott). Att ställa upp i val sker i Sverige genom de politiska partierna där ungas minskade

²² Chatt mellan anonym och ungdomsombud i Lund på sydsvenskan.se
<http://sydsvenskan.se/lund/article551732/Vad-kommer-vi-unga-att-marka.html> (2009-09-23)

²³ Ungdomsstyrelsen 2009

²⁴ Regeringskansliet – *Med Unga i Fokus Regeringens 21 viktigaste satsningar på ungdomar*
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/87/77/9594fdf9.pdf> (2009-10-22)

²⁵ Europeiska kommissionens vitbok - *Nya insatser för Europas ungdom*
http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=sv&type_doc=COMfinal&an_doc=2001&nu_doc=681 (2009-09-10)

²⁶ Barnkonventionen går att läsa i sin helhet på barnombudsmannens hemsida
<http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=44> (2009-10-22)

²⁷ SOU 1999:93, Olson 2004

²⁸ se även diskussionen i Holmberg 2000

engagemang är påtagande. Mätningar gjorda av SCB har andelen ungdomar mellan 16 och 24 år som är aktiva i ett politiskt parti minskat från 3 procent under 80-talet till 1 procent 2007. Antalet unga som är medlemmar i ett politiskt parti är enligt samma mätning 2,5 procent, att jämföra med 9,5 procent 1980. Denna minskning av unga i de politiska partierna har bidragit till ett kraftigt avtagande i nyrekryteringen, där genomsnittsåldern inom partierna blir allt högre, samtidigt som det politiska engagemanget bland yngre inte ökat i takt med åldern, vilket den tidigare gjorde. Nationellt är trenden bland de kommunalt förtroendevalda att åldersgruppen 50-64 år är överrepresenterade, och åldersgruppen 65 år och äldre den grupp som ökar snabbast.²⁹ Vissa forskare menar att en förklaring till denna utveckling är att de traditionella kanalerna för politiskt deltagande och inflytande stänger ute de unga, vilket gör att de har svårare att göra sig hörda, även om det politiska engagemanget finns där.³⁰ En annan är att dagens samhälle, som präglas av individualism och nya former av demokratiskt och politiskt arbete kan de politiska partierna ses som förlegade. Istället märks en ökning i viljan till politiskt aktiv konsumtion.³¹

Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att stödja kommunerna i sitt ungdomspolitiska arbete. Det ungdomspolitiska arbetet är ett sektorsövergripande politikområde, vilket betyder att de frågor som påverka unga och ungas levnadsvillkor finns i flera sektorer och att dess verksamheter ska ses ur ett ungdomsperspektiv. Kommunernas ungdomspolitik är de handlingsplaner, program och mål som är politiskt antagna och som styr ungas villkor och möjligheter. Metoder och resurser för att realisera planer och mål är också en del i politiken³². Få kommuner i Skåne har utarbetat ungdomspolitiskt handlingsprogram eller liknande som är antagna av kommunfullmäktige. I rapporten *Bra fritid* framkom att inriktningen i den öppna fritidsverksamheten³³ varierar i de skånska kommunerna. Antingen är uppdragets inriktning förebyggande eller främjande eller både och. De förebyggande målen formulerades så att ett problem skulle motverkas medan främjande målen utgår från individen som resurs och individens egen utveckling.

En helhetsbild av ungas behov, omfattar inte bara för vad unga gör på sin fritid, deras möjligheter till delaktighet och inflytande utan också hur unga ser på utbildning, arbete, bostad och på sin hälsa. Kunskapen är en nödvändighet för hur kommunerna ska planera insatser och hur de ska använda resurserna optimalt.

²⁹ SCB 2003

³⁰ Carpini 2000, Johansson 2007, Fahmy 2006

³¹ Carpini 2000, Ingelhart & Welzel 2005, Sörbom 2002

³² Ungdomsstyrelsen 2005

³³ I den nationella ungdomspolitiken finns 5 huvudområden, lärande och personlig utveckling, inflytande och representation, egenförsörjning och kultur och fritid

Syfte och metod

Syfte

Kartläggningens syfte är att få en bild av hur kommunerna tar fram kunskap om ungas behov och på vilka sätt kommunerna skapar förutsättningar för ungas möjligheter till delaktighet och inflytande. Ett andra syfte var att ta reda på vilka behov kommunerna har som stöd till utveckling av en plattform för regional samordning.

Avgränsningar

Kartläggningen har inte ett sektorsövergripande perspektiv utan fokus har legat på ungas kultur och fritid, samt deras möjligheter till delaktighet och inflytande i kommunala frågor. Kartläggningen bedömer inte hellre ungas behov utan beskriver vilka metoder/verktyg som kommunerna i Skåne använder för att ta fram kunskap om unga. Frågor som rör skolan kommer inte att belysas. Kartläggningen kommer inte heller att beröra ungas faktiska behov utan metoderna och verktygen som Skånes kommuner använder för att ta fram kunskapen om unga.

Metod och genomförandet

Kommunbesöken har inneburit intervjuer med tjänstemän och verksamma inom kommunernas fritidsverksamhet samt ansvariga för ungas delaktighet och inflytande. Även politiker, unga, föreningsföreträdare och näringslivsföreträdare har deltagit. Det har varit upp till varje kommun att bestämma person eller personer som deltagit i intervjun, vilket resulterat i både enskilda och gruppintervjuer. För att komplettera information från intervjuerna har kommunernas webbsidor används som informationskälla, vilka ibland visat sig att inte vara så uppdaterade. Representanter från Malmös 10 stadsdelar har inte intervjuats. Istället har kartläggningen som genomfördes av folkhälsoenheten 2008 använts.³⁴

³⁴ Back 2008

Del 1 - Inflytandeforum för unga i Skånes Kommuner

Syftet med denna text är att kartlägga de formella, kommunala formerna för ungdomsrepresentation inom den kommunala beslutsfattningen, främst genom s.k. inflytandeforum riktade mot unga. Syftet är inte att analysera ungdomars tillgång till verkligt makt i form av inflytande och delaktighet, utan att kartlägga de formella formerna som förekommer inom Skånes kommuner. Texten avslutas med en diskussion om inflytande som verktyg för att förbättra den lokala demokratin och inflytandeforumens roll.

Kartläggning av inflytande forum i Skånes Kommuner

Lars: Hur skulle ni sammanfatta de viktigaste frågor som ungdomar vill vara med och påverka inom en kommun?

Linda Nihlén: Jag skulle säga att ungdomar vill vara med och påverka i de flesta frågor - det är så lätt att begränsa ungdomsinflytande till antalet pingisbord på fritidsgården eller öppettider på det lokala discot men faktum är att de ungdomar jag möter varje dag i mitt arbete är otroligt kompetenta och drivna inom nästan alla områden. En fråga som alltid engagerar är ju kulturen - att få skapa sin egen kultur och att lära av andra kulturer. Stadstrafiken väcker också debatt.³⁵

Inflytandeforum är den vanligaste formen av ungdomsrepresentation i kommunala sammanhang och därför lätta att jämföra. Inflytandeforum definieras i denna text som en uttalad, regelbunden dialog mellan ungdomar och kommunala politiker med syfte att anlägga ett ungdomsperspektiv på lokala frågor. Vidare skall den inte vara en del av fritidsgårdens eller skolans arbete, och huvudsakligen bestå av unga.

Då inflytandeforum för unga inte är en lagstadgad funktion för kommunen är situationen bland Skånes kommuner väldigt varierad. Vissa kommuner har satsat på ett antal olika verksamheter, andra har inte några. Inflytandeforumen kan förekomma under många namn – ungdomsråd, ungdomsting eller ungdomsparlament eller ungdomsfullmäktige. Av Skånes 33 kommuner förekommer det idag, 2009, 19 aktiva inflytandeforum, varav 14 på kommunal nivå och 5 på stadsdelsnivå (samtliga av dessa i Malmös stadsdelar). Fem kommuner utöver de ovan nämnda har haft ungdomsråd, men är i nuläget inte aktiva. Två av dessa lades ner på grund av ett ointresse hos de unga, en på grund av nedskärningar i budgeten, och ytterligare två av oklara orsaker. Fyra kommuner är på gång att starta upp ungdomsråd. En kommun utöver dessa, har även en årlig träff mellan ungdomar och politiker där olika kultur- och fritidsrelaterade verksamheter diskuteras fram.

I Skåne ansvarar majoriteten av inflytandeforumen av en tjänsteman, där funktionen som ungdomsrådsansvarig ligger inom en redan existerande tjänst som innebär kontakt med ungdomar – fritidsgårdsansvariga, fältgrupp eller rektor inom enheter eller kansli på kultur, fritids, utbildning eller social omsorg. I tre fall ligger ungdomsråden under en nämnd, varav en har ett kommunövergripande ansvar. I de två resterande kommunerna ligger inflytandeforumen som en självständig enhet under kommunstyrelsen och en är underställd kommunledningen. I två kommuner är den ansvariga en politiker.

Åldern på ledamöterna ligger vanligtvis på högstadienivå/gymnasienivå. I Malmö och Lund kan man vara med tills man fyller 25, vilket är det äldsta, i Ystad kan du vara med från 10 års ålder, vilket är det yngsta. Möten sker vanligtvis ca 2 till 6 gånger per år. Ett fåtal har möten

³⁵ Chatt mellan Lars och ungdomsombud i Lund på sydsvenskan.se
<http://sydsvenskan.se/lund/article551732/Vad-kommer-vi-unga-att-marka.html> (2009-09-23)

mer frekvent, en gång i månaden (Höganäs). Rekryteringen av ledamöterna till ungdomsråden sker på två olika sätt, båda sätten används i ungefär lika stor sammanfattning; genom intresse och genom val i skolan. Ledamöter kan även komma från fritidsgårdarnas gårdsråd. Det förekommer ingen direkt relevans till antalet ledamöter och rekryteringsmetoder, dock kan det sägas att de ungdomsråd som rekryterar sina ledamöter genom intresse spenderar mer tid på att marknadsföra och sprida information om ungdomsrådets arbete, främst med syfte att locka till sig intresserade.

Det är inte troligt att de representanter som förekommer inom de kommunala inflytandeforumen kan, eller för den skull ska, representera en större helhet av de ungdomar som förekommer inom kommunen, utan bara utgöra en referensgrupp för politiker, där huvudsaken är att man frågar några, än att man inte frågar någon. Tiden som representant är relativt kort, samtidigt som ungdomstiden ofta är förknippat med förändringar i levnadsvillkor, boplatser och förändrade intressen, vilket kan göra att genomströmningen av representanter kan vara svår. I en kommun har de skapats ett särskilt inflytandeforum med politisk inriktning, då politikerna tyckte att det var svårt att hantera genomströmningen. Ett forum med mera praktiska, kultur- och fritidsrelaterade uppgifter fortsatta dock att ha representanter på frivillig basis.

Majoriteten av inflytandeforumen har en egen budget, som ligger på mellan 25.000 (Kävlinge) och 200.000 (Malmö). Med en egen budget ökar möjligheten att själva driva igenom förslag utan att behöva driva frågan vidare till kommunfullmäktige.

Verksamheternas omfattning skiftar från två stycken ungdomar som träffar en ensam tjänsteman till hundratalet ungdomar organiserade i ett presidium och olika utskott som arbetar med speciella frågor som miljö, trygghet och stadsplanering. En del inflytandeforum behandlar remisser från kommunfullmäktige, andra behandlar egna motioner, och andra verkar mest fungera som en informationskanal för kommunens verksamhet. En del politiker har även velat använda inflytandeforumens ledamöter som informatörer när det gäller skadegörelse i kommunen.

En stor del av det som diskuteras inom inflytandeforumens arbete enligt är frågor som rör skolan – utrustning, material, och skolmat. Andra frågor som är populära är kollektivtrafik, sport- och idrottsanläggningar och mötesplatser för unga som caféer och aktivitetshus. Vanligt är att kommunerna tillkallar unga när idrottsplatsen eller badhuset skall renoveras eller byggas om.

Ungdomsråd – ett sätt att förbättra demokratin?

”de får vara med bara när vi (de vuxna) vill, men när de vill så får de inte vara med. De får vara med när det passar politikerna. Då är det bra att ta med ungdomar men sen i andra sammanhang skiter man fullständigt i dem. Och man vill att de ska jobba, men sen lyssnar man inte fullt ut.”³⁶

Under mitten av 1990-talet, uppmanade Ungdomsstyrelsen Sveriges kommuner att öka inflytandet och delaktigheten för unga i det kommunala beslutsarbetet, vilket resulterade i att olika inflytandeformer, främst så kallade ungdomsråd skapades.³⁷ Inflytandeforum bildades främst i mindre kommuner, med två gemensamma nämnare; avfolkningkommuner, där syftet var främst att motverka utflyttningen av framförallt unga, och kommuner med stark fritidssektor och fokus på ungdomsfrågor där syftet var att ge unga inflytande i fritidsgårdens

³⁶ Sörbom, 2003

³⁷ Ungdomsstyrelsen 2009

och dess verksamhet.³⁸ Senare vidgades syftet till att omfatta en förväntan om att forumen skulle bidra till att valdeltagandet ökade och till en bättre återväxt inom de politiska partierna.³⁹ Under 1997 uppgav 84 av landets kommuner att de hade någon form av inflytandeforum riktade mot unga och 2002 hade siffran stigit till 165.⁴⁰ Hos organisationen Sveriges Ungdomsråd fanns det under juni 2008 133 registrerade inflytandeforum för unga, varav 21 stycken i Skåne.⁴¹ Denna siffra är dock något missvisade då den även innehåller många nedlagda forum. Ungdomsstyrelsen genomförde även de en undersökning i början av 2009 som visade på att 54 procent, eller 117 av de kommuner som besvarade enkäten (216 av 290) hade ett forum för dialog mellan ungdomar och beslutsfattare (Ungdomsstyrelsen 2009). Vår egen kartläggning visade på att det i Skåne under 2009 förekom 14 stycken aktiva kommunala inflytande forum, samt fem stycken på stadsdelsnivå inom Malmö stad. Klart är att trenden nationellt och inom Skåne är nedgående när det gäller antalet inflytandeforum riktade mot unga.

De tidigare kartläggningarna av ungdomsråd i Sverige som Ungdomsstyrelsen genomfört pekar på att flertalet av ungdomarna själva är skeptiska till vad som händer med de idéer och åsikter som de för fram, de upplever att de sällan får någon återkoppling från de förtroendevalda.⁴² Denna farhåga framkommer även i Demokratiutredningens betänkande där ungdomar uppger att deras deltagande i formella politiska organ såsom ungdomsråd sällan resulterar i reellt inflytande.⁴³ Wide & Gustavsson menar att inflytandeforum kan bli ett alibi för makthavare att visa att vissa grupper blir representerade i politiska beslut, men att de i realiteten inte har någon makt.⁴⁴

Om man blickar över sundet så lanserades en mängd olika inflytandeforum riktade mot ungdomar under åttiotalet, men dessa blev sällan långlivade – av de 75 råd som startades upp fanns bara sju kvar tio år senare. En av de största faktorerna att det gick så dåligt för de danska ungdomsråden, var enligt den danska motsvarigheten till Sveriges Ungdomsråd att det bara var en tom struktur och sällan hade något reellt innehåll. Beslutsfattarna brydde sig sällan om vad ungdomarna tyckte och beslutsvägarna var långa och krångliga.⁴⁵ I en studie om norska ungdomsråd såg politikerna unga som brukare, fria att förbättra sin vardag, inte medborgare med rätt att delta i den politiska debatten.⁴⁶

Trots att frågan om innehåll och verklig makt beskrivs som en av de viktigaste komponenterna för ungdomsrådets fortsatta existens, har lite krut lagts på att faktiskt undersöka deras verksamhet utifrån detta perspektiv. Ingen kommun i Skåne har i dagsläget aldrig bedrivit någon form av utvärdering av sitt ungdomspolitiska arbete. Malmö har dock gjort en kartläggning om stadsdelsförvaltningarnas arbete med ungdomsinflytande.⁴⁷ Förutom ett antal högskoleuppsatser skrivna på C- och D-nivå⁴⁸ förekommer det i dag endast en

³⁸ SOU 2001:48

³⁹ Montin 2002

⁴⁰ Sörbom 2003

⁴¹ Sveriges Ungdomsråd 2008

⁴² Ljungberg & Norling 2001

⁴³ Johansson 2007

⁴⁴ SOU 2001:48

⁴⁵ Ungdomsstyrelsen, 1995 Ungdomsråd – en möjlighet

⁴⁶ Lidén och Ødegård 2002

⁴⁷ Malmö Stad Stadskontoret/Folkhälsoenheten 2008

⁴⁸ Se bland annat Malin Bergqvist – En demokrati för alla? (Växjö Universitet), Ulf Samuelsson – Ungdomar och demokrati – ungdomars inflytande i samhälle och utbildning (Linköpings Universitet),

rapport som behandlar inflytandeforumens konkreta möjligheter till påverkan i kommunen – Ungdomsstyrelsens rapport *Den goda viljan*.

Även om inflytandeforumen hade en reell makt i kommunens beslutsfattande, är de representanter som sitter i forumen inte representativa för den svårdefinierade gruppen ungdomar. Nationella undersökningar har visat på att de ungdomar som ingår i ungdomsråden vanligtvis är engagerade i andra verksamheter som föreningar eller elevråd (något som inte är förvånande då många inflytandeforum hämtar sina ledamöter från elevråden), men att de i liten omfattning är medlemmar, eller aktiva i ett politiskt ungdomsförbund.⁴⁹ Nationellt är det fler flickor än pojkar som är med i ungdomsråden, och de gymnasieprogram som vanligtvis finns representerade i ungdomsråden är samhällsvetenskapliga, naturvetenskapliga och estetiska.⁵⁰ Precis som i övriga åldersgrupper är ungas engagemang i politiska frågor relaterade till deras utbildningsnivå, ju högre utbildningsnivå, desto större intresse, men även föräldrarnas utbildningsnivå spelar stor roll⁵¹

Några råd på vägen

Tydlighet i verksamheten

En av de viktigaste faktorerna för inflytandeforumet är att redan från början uttryckligen besluta om vilket syfte forumet skall ha, och vilken tyngd besluten som kommer från forumet skall ha i den kommunala beslutandeprocessen. Vilka områden skall de vara med om och yttra sig? Skall forumet ha möjlighet att lägga förslag till kommunfullmäktige? Skall de möta politiker på regelbunden basis? Vilka kommunala möten och sammanträden skall forumens ledamöter vara med på? Hur lång tid skall de ha på sig för att komma med ett yttrande eller remissvar? Hur lång tid skall det ta från beslut till handling? Undvik att forumen blir till särlösningar som inte utgör en integrerad del av de ordinarie systemen. Att unga får vara med att ta fram vilken målsättning forumet skall ha är även viktigt. Ungdomarna och politikerna måste även fundera på vilken målgrupp ett inflytandeorgan är tänkt att attrahera eller representera. Många gånger är det bättre att låta människor representera sig själva än den grupp de buntas ihop med av samhället.

Stöd uppifrån

För att förhindra att inflytandeforumet endast blir en tom yta måste det förekomma en politisk vilja som ger forumen legitimitet. Det bör även finnas ett övergripande beslut inom alla nämnder att använda sig av forumet. Sedan gäller det att utveckla former och rutiner som gör att forumet kan påverka beslut inom den befintliga verksamheten och beslutsfattandet. Här måste tjänstemän och beslutsfattare resonera om hur forumet kan utgöra en kanal för ungas åsikter. En ungdomssamordnare som har en centralt tillsatt tjänst som kan sköta det administrativa arbetet måste förekomma. Samordnarens tid som disponeras för forumet står i direkt relation till mängden verksamheter. Det är även viktigt att samordnaren kan delegera ansvar och uppgifter som ungdomarna kan hantera eller lära sig hantera själva.

Resurser

Ge forumet en egen budget att förfoga över. Ge dem även tillgång till lokaler och utrustning för att sköta de uppgifter de är satta att göra. Ge unga och tjänstemän och politiker kunskap och information så att de kan fungera. T.ex. kan de handla om att man att man följer upp

⁴⁹ SOU 2001: 48

⁵⁰ Sveriges Ungdomsråd 2008

⁵¹ Ungdomsstyrelsen 2009

ärenden och förklarar va i processen de befinner sig, och anledningen till att ett beslut fattas. Forumet behöver även tid för att sätta sig in och fungera.

Fallgropar

Politiker och tjänstemän glömmar bort att använda sig av råden efter ett tag. Efter att råden inrättats och ”smekmånaden” passerat återgår allt som det var förr. Samordnare och unga måste marknadsföra sig, både för politiker i kommunen i stort.

Använder arenor där politiker och tjänstemän är vana. Politiker måste lära sig att vara tydliga och inte använda ett språk som ligger över ungas förståelse. Unga måste lära sig den politiska jargongen och rutiner.

Forumet blir odemokratiska. Många forum har strukturer som passar redan föreningsaktiva ungdomar. Forumet kan komma att utgöra proppar för andra ungdomar i kommunen. Experimentera med olika aktiviteter och verksamheter för att nå olika grupper. Synliggöra det som redan finns, gå via skolan, olika föreningar eller annonsera i lokaltidningen eller på webben. Följ upp arbetet kontinuerligt. Vad har forumet inneburit, vad finns det för problem, och vad är framgångsfaktorerna.

Organisera inte ihjäl verksamheten. Politiker fastnar lätt i diskussioner angående strukturer för forumet snarare än de idéer som ungdomar har. Forumet får inte bli ett självändamål, det är viktigare att hitta kanaler för inflytande istället för regelmässiga lösningar.

När stora resurser generöst satsas på ungdomsråd måste vi vara uppmärksamma på att det inte sker på bekostnad av andra träffpunkter för ungdomar. Inflytandeforumet kan då tappa i legitimitet.

Del 2 - Skåne, Kommunerna och unga

I detta kapitel är perspektivet Skåne som region och hur kommunerna tar fram kunskap om ungas behov.

De skånska kommunerna har olika förutsättningar utifrån deras geografiska läge. Det är stor skillnad beträffande befolkningsmängd och struktur mellan den västra och östra delen. För unga kan skillnaden vara av stor betydelse vid etablering till vuxenlivet. Två bilder kommer att beskriva skillnaden:

- Ungas berättelse om hur det är att växa upp och bo i den östra delen av Skåne.
- Öresundsregionens betydelse av en tillgänglig arbetsmarknad för unga i den västra delen.

Skåne som region

Skåne är en av Sveriges mest expansiva region, främst genom inflyttning av en förhållandevis ung befolkning. Drygt 1,2 miljoner människor bor inom Skånes gränser, fördelat att lite mer än 900 tusen bor i den västra delen och knappt 300 000 i den östra delen. Västra Skåne har en betydligt yngre befolkning än östra Skåne, vilket hänger ihop med utbildningstillgänglighet, arbetstillfälle och service som är koncentrerat till framför allt den södra delen av Skåne.⁵² På senare år har en viss rörlighet ökat främst på grund av bostadsmarknaden, utbyggnaden av kollektivtrafiken och övrig infrastruktur vilket har inneburit en spridning inåt landet. Många människor utbildar sig⁵³ och arbetar i en kommun men bor i en annan.

I *Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2009-2016)*⁵⁴ beskrivs Skånes läge som unikt och som en tillväxtfaktor - centralt i Östersjöregionen och som en del av Öresundsregionen - Skåne är Sveriges port till kontinenten.

I Skåne finns 33 kommuner med Malmö som storstad med 290 000 invånare och Perstorp minst med 7 000 invånare. Malmö är den kommun där befolkningen ökar mest och Östra Göinge tappar flest invånare. Av Skånes befolkning på drygt 1,2 miljoner är knappt 200 000 mellan 13 – 25 år. Drygt 170 000 unga bor i den västra delen av Skåne och resten i de östra kommunerna. Malmö och Lund har den största andel unga i åldern 19 – 24 år i regionen, vilket hänger ihop med möjligheterna till studier på Lunds Universitet och Malmö Högskola. Båda lärosätena är bland de tio populäraste i landet.⁵⁵

Rapporten *Ungas uppväxtvillkor och framtidsvisioner*⁵⁶ ger en bild av att vara ung i en liten kommun i den östra delen av Skåne. Rapporten är en kvalitativ studie med utgångspunkt hos unga i Simrishamn. Tio ungdomar i åldern 14 – 21 har intervjuats om sin uppväxt, sin vardag och sin framtidsvision. Dessutom har ett 70-tal unga skrivit uppsats på samma tema. De unga berättar om Simrishamn på sommaren som är mysig med mycket människor (turister) och med mötesplatser såsom hamnen och stranden. För många unga är stranden av stor betydelse - lättillgänglig och en mötesplats för alla. På vinterhalvåret ses Simrishamn mer som obygd där det inte finns något att göra och det som finns är tråkigt. När turister och sommarbefolkningen åkt från sommaridyllen så ändras bilden för unga. Simrishamn blir då en kommun med många

⁵² Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2009-2016) Region Skåne

⁵³ Från hösten 2009 är det fritt att välja studieort på gymnasienivå i hela Skåne.

⁵⁴ Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2009-2016) Region Skåne

⁵⁵ Statistiska Centralbyrån 2007/2008

⁵⁶ Fundberg & Lagergren, 2009

gamla människor. Men också det otrygga såsom skadegörelse, kriminalitet och drogmissbruk blir synligt. Men att växa upp i Simrishamn är bra och tryggt är de unga överens om.

Så här resonerar Jenny, en av informanterna i rapporten

Barn och äldre ser så nöjda ut i Simrishamn. De tittar i skyn och äter sin glass – medan de unga försöker fly. Som unga är man rädd för den vanliga vardagen. Man vill ha lite äventyr, lite farligt

De ungas positiva bild av att växa upp i Simrishamn gör att många unga kan tänka sig att bosätta sig här när det är tid för att bilda familj. Däremellan vill unga prova sina vingar genom att flytta till en större ort som Malmö eller Lund för att utbilda sig eller få ett arbete. Lite mer äventyrligt är att göra långresor till andra länder i andra världsdelar. Tills detta är realiserbart inväntar de sin tid med familjen, sina vänner och sina fritidsaktiviteter.

Öresundsregionen

Skåne tillsammans med Själland och Bornholm är en region som utvecklas till en funktionell region för människor att bo, utbilda sig, arbeta och tillbringa sin fritid.⁵⁷ Förutom möjligheterna till studier på eftergymnasial nivå är västra Skåne en attraktion för unga genom sin närhet till Danmark och den danska arbetsmarknaden. Idag pendlar 20.000 människor mellan Danmark och Sverige. 18.000 pendlare är svenskar som har sin försörjning eller studier på den danska sida. Vem är det då som pendlar över sundet från den svenska sidan?

Den typiske pendlaren

Den typiske pendlaren är en man under 30 år (40%) bosatta i Malmö och Lund, som antingen är högutbildad inom IT eller telekommunikation eller lågutbildad och har sin försörjning inom restaurang alternativt detaljhandeln.⁵⁸ På senare år har även antalet svenskar som utbildar sig på andra sidan sundet ökar. Idag studerar ungefär 2.500 studenter på högskolor och universitet i Danmark.

Interregprogram

För att främja integrationsprocessen⁵⁹ i gränsområdet utarbetas Interregprogram av nationerna. Under åren 2002 – 2008 fanns det möjligheter att söka pengar till integrationsprojekt för danska och svenska kommuner, organisationer, utbildningsinstitutioner och företag. Programmet Interreg IIIA var målen att utveckla gränsområdets administrativa och fysiska strukturer, utveckling till en ekonomisk och funktionell region samt skapa samhörighet och attraktionskraft. Under perioden godkändes 116 projekt och ett antal innovationsprojekt. Många projekt har utbildningsinstitutionerna och näringslivet varit ansvariga för, men även kommunerna på båda sidor sundet har deltagit i Interregprojekt. Vid en genomgång av projekten har de flest kommunerna i Skåne mer eller mindre varit involverade i något projekt. Mest aktiva har de kommuner som varit leadpartner: Malmö (3) Helsingborg (3) Vellinge (2) Lund (1) och Simrishamn (1). Mellankommunala aktörer som Sösk, Nosam och Nordvästra Skåne ska också nämnas i sammanhanget.

⁵⁷Öresundskomiteens vision är att öresundsregionen skall vara Europas mest attraktiva och konkurrens kraftigaste region.

⁵⁸ www.tendensoresund.org www.oresundsregionen.org

Öresundsbro konsortiet & Öresundskomiteen, 2006, Öresundpendlarna.

⁵⁹ Öresundskomiteen, 2009

Hur har dessa projekt involverat unga?

Ungefär ett 20-tal projekt hade unga som målgrupp medan övriga kan sägas ha effekterna som kan eller kommer att påverka ungas liv, såsom utbildning, arbete, boende. Ett projekt med målgruppen unga är PraktikSwap Öresund⁶⁰ mellan Malmö Stad och Köpenhamns kommun, vilket inneburit att unga fått praktik på andra sidan sundet. Projektet fungerade väl och är implementerat i den ordinarie verksamheten på båda sidor sundet. Framför allt handlar det om svenska ungdomar som åker över till Danmark och inte tvärtom. Arbetsmarknaden i Danmark är idag mer gynnsamt jämfört med Sverige vilket gör att fokus är att i första hand söka arbete.

⁶⁰ Verksamheten sorterar under enheten Jobb & praktik, Praktikservice Malmö Stad

Ungas behov

I kommunernas olika verksamheter är målet att tillfredställa kommuninvånarnas behov. Oavsett om ungdomsverksamheten har ett förebyggande eller främjande perspektiv finns en tanke om att de insatser som görs skall tillfredställa ungas behov. Behov som ska skapa välbefinnande hos individen. Vilka behov är det då som skall tillfredställas? Involveringspedagogikens grundare William Glasser⁶¹ menar att det finns fyra grundläggande psykologiska behov som alltid måste uppfyllas. De fyra behoven är (1) Behovet av självupplevelse (2) Behovet av samhörighet (3) Behovet av sammanhang och struktur (4) Behovet av meningsfullhet. En kort beskrivning av behoven är att alla individer har ett behov av positiva upplevelser som visar på att de har lärt sig något ex. en idrottslig färdighet eller att få vara kreativ. Att umgås med andra människor och på detta sätt uppnå positiva relationer. Behoven sammanhang, struktur och meningsfullhet är nära knytet till begreppet KASAM – känslan av sammanhang. Att individen förstår sammanhanget de lever i, kan orientera sig i vad som är rätt och fel samt upplevelsen att saker och ting är meningsfulla.

I mångt och mycket kan kommunernas fritids-/ungdomsverksamheten tillgodose dessa psykiska behov hos ungdomarna genom en medveten pedagogisk teori och med metoder som stödjer teorin och på så sätt kan målen med ungdomsverksamheten uppnås.⁶²

Fritidens betydelse för unga

I flera rapporter⁶³ från Ungdomsstyrelsen framkommer att fritiden med dess olika aktiviteter är viktig för ungas sociala relation, personliga välbefinnande och identitetsutveckling. Inom fritidsarenorna sker mycket av det informella och icke-formella lärandet. Unga uppskattar fritidens betydelse som viktig efter familj och vänner. I *Ung idag 2008*⁶⁴ reflekterar ungdomsstyrelsen kring fritidens funktioner. Förutom att det ska vara roligt, att träffas och umgås med andra som har samma intressen vill unga även lära sig nya saker. Aktiviteter för unga på den fria tiden kan innebära utveckling av personligheten och skapa ett mervärde som leder till andra mål i livet ex. arbete.

I SCB:s rapport Barns fritid⁶⁵ är utgångspunkten Barnkonventionens artikel 31⁶⁶ om barns rätt till fritid. I barnkonventionen beskrivs fritiden som viktig för barn och ungas utveckling därför måste alla barn/unga få möjlighet till intressant och utvecklande fritid. Om alla barn får möjlighet till en meningsfull fritid där de utvecklas och får nya erfarenheter kan fritid fungera som en utjämnande faktor för grupper med olika levnadsförhållanden såsom ekonomiska, sociala och kulturella skillnader. Fritiden har utöver funktioner kopplat till individen en samhällsfunktion som kan innebära en social utjämning mellan olika grupper i samhället.

I Sverige finns inte fritid för barn och unga som nationellt politikerområde, utan ansvaret för att tillgodose barn och ungas behov av en meningsfull fritid faller på respektive kommun.

⁶¹ Åhs 1998

⁶² Författarens kommentar

⁶³ Ungdomsstyrelsens 2005, 2006, 2007

⁶⁴ Ungdomsstyrelsens 2008

⁶⁵ Statistiska Centralbyrån 2009

⁶⁶ Sverige ratificerade barnkonventionen 1990.

Vilka verktyg/metoder använder kommunerna i Skåne för att ta fram kunskap om ungas behov?

För att kunna fatta rätt beslut är det viktigt att veta hur det faktiskt ser ut för unga. Kunskap som kommunala politiker och tjänstemän behöver för att fatta rätt beslut och att besluten får rätt verkan. Ett sätt att göra detta är att ta del av ungas egen bild av sin livssituation med hjälp av enkätundersökningar och djupintervjuer, men också genom att ta del av forskningsresultat, statistik och studier av hur unga har det. Denna rapport har fokus på verktyg och metod som kommunerna använder för att ta fram kunskap om ungas behov. Det finns flera verktyg och metoder för kommunerna att skaffa sig kunskap om unga på ett systematiskt sätt. Vanligast är att kombinera olika verktyg och metoder. I kartläggningen har metoderna delats upp i enkäter, studier och rapporter riktade mot unga, samt enkäter som vänder sig till hela populationen.

Enkäter, studier och rapporter riktade mot unga

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (Lupp)

Lupp⁶⁷ är ett verktyg för att följa upp den kommunala ungdomspolitiken som Ungdomsstyrelsen har utarbetat. Undersökningen är anpassad för tre olika åldersgrupper:

- Skolåret 7 –9
- Gymnasiet
- Unga vuxna 19 –25 år.

Enkäten finns både i elektronisk form och på papper. Ungdomsstyrelsen erbjuder ett kostnadsfritt analysprogram på webben.

Totalt har 9 skånska kommuner använt sig av Luppen för att få kunskap om vad unga människor vill, hur de mår, och om de känner att deras åsikter har någon betydelse?

Hörby, Ängelholm och Eslöv har eller ska genomföra Luppen för andra gången.

Landskrona kommun genomföra luppen under 2009.

Malmö och Lund har på olika sätt utvecklat egna system för att skaffa sig en bred kunskap om ungdomars behov och levnadsvillkor.

Svedala kommun har genomfört en egenhändigt gjord Lupp.

Ung i Helsingborg

Helsingborg har sedan slutet av 1990-talet genomfört enkätundersökning om ungas livsstil i samarbete med forskaren Ulf Blomdahl. Drygt 2 200 unga i åldern 10 – 19 år svarar på enkäten. Undersökningen genomförs vart tredje år med ungefär samma frågor. Andra kommuner som deltar i samma enkätundersökningar är bl.a Jönköping och Hanninge, vilket gör att resultatet kan jämföras över tid och mellan kommuner. Tilläggas bör att varje kommun har möjlighet att lägga till kommunspezifika frågor.

Drogvaneundersökning

Drogvaneundersökningar⁶⁸ har i Skåne genomförts vartannat år sedan 2001. 22 av Skånes 33 deltog i 2009 års undersökning. Undersökningen ger en bild av ungas drogvanor idag men beskriver också hur utvecklingen ser ut över tid. Ger en fingervisning av hur och om förebyggande åtgärder fungerar. En poäng med en regional undersökning är att följa

⁶⁷ Ungdomsstyrelsen

⁶⁸ <http://www.skane.se/templates/Listing.aspx?id=256392>

utvecklingen där unga i dag går i skola och har sina aktiviteter i en kommun men bor i en annan.

Intervjuundersökningar

En mer kvalitativ undersökning om ungas behov är att genomföra djupintervjuer. Här finns en del olika metoder. I Bromölla kommun görs inte några större kvantitativa undersökningar utan fritidsledarna och fältarbetarna gör individuella/gruppintervjuer med unga för att få kunskap om deras behov.

Att ta del av rapporter och studier som görs av forskare myndigheter

Ystads informant menade att de inte genomförde någon Lupp utan tar del av Ungdomsstyrelsens Fokus - rapporter, Attityd- och värderingsstudier, samt ungas kultur- och fritidsvanor för att sätta upp mål som tillgodoser de behov som unga har i kommunen.

Enkäter, studier och rapporter som vänder sig till hela populationen

Kultur- och fritidsvaneundersökning

Kultur- och fritidsvaneundersökning är ett kommunalt verktyg för planering och utvärdering. Undersökningen mäter huvudsakligen vad kommuninvånarna gör och vad de vill göra. Deltagarna i undersökningen är 13 år och äldre. Antalet är statistiskt utvalt och formulären skickas posten. Svarsfrekvensen är mycket varierande. På senare år har postenkäter visat en låg svarsfrekvens. Resultatet av undersökningen beskriver vilka aktiviteter och hur ofta kommuninvånaren deltar i aktiviteterna på sin fria tid. Kommunernas avsikt med undersökningen är oftast att få bättre underlag för politiska och ekonomiska prioriteringar i de nämnder som ansvarar för kultur och fritidsutbudet. Fem-sex kommuner i Skåne har under 2000-talet använt sig av kultur- och fritidsvaneundersökning för att få kunskap om medborgarnas kultur- och fritidsvanor.

Välfärdsbokslut

Inom folkhälsopolitiken beskrivs inte enbart de medicinska parametrarna utan i hög utsträckning människors livsvillkor och levnadsvanor. För att kunna redogöra för dessa har statens folkhälsoinstitut tagit fram bestämningsfaktorer som har sin grund i de elva målområden,⁶⁹ vilket syftar till att underlätta politiska beslut. Folkhälsa i Skåne⁷⁰ - Regional strategi 2006 –2009 är antagen av regionfullmäktige och Kommunförbundets Skånes styrelse. Strategin fungerar som stöd och vägledning för folkhälsoarbetet i de skånska städerna. Många skånska kommuner upprättar folkhälsoplaner där barn och ungas tillgång till goda uppväxtvillkor och möjlighet till delaktighet har hög prioritet. Planen innehåller strategier för att nå upp till de uppsatta målen. Välfärdsboksluten redovisas årligen som underlag till budgetarbetet.

SCB:s Medborgarundersökning

Varje år inbjuder Statistiska Centralbyrån (SCB) Sveriges kommuner att delta i SCB:s medborgarundersökning⁷¹. Kommunerna kan välja att antingen delta på våren eller på hösten. 156 kommuner har hittills deltagit i undersökningen. Undersökningen genomförs som en urvalsundersökning med ett urval på 1000 personer i åldern 18 – 84 år.

⁶⁹ Folkhälso institutet

⁷⁰

⁷¹ http://www.scb.se/Pages/List____250932.aspx

Undersökningen består av tre delar:

- Medborgarna om kommunen som en plats att bo och leva på
- Medborgaren om kommunens verksamheter.
- Medborgaren om inflytandet i kommunen.

Varje kommun som deltar får resultatet tillgängligt via www.medborgarundersokning.scb.se
Kommunens resultat redovisas genom SCB:s analysmodell där varje kommun kan läsa ut dels medborgarens nöjdhetsgrad och dels får de en prioriteringsmatris. Resultatet kan användas som ett underlag till förbättringsarbete i kommunens verksamheter. De flesta kommunerna i Skåne har deltagit i medborgarundersökningar sedan starten 2005.

Att använd kunskapen är att göra rätt saker och att göra saker rätt

Att kartlägga och analysera hur unga har det är viktigt och ett avgörande steg i arbetet med att utveckla kommunens ungdomspolitik. Denna kunskap:

- ger politiker underlag till prioriteringar i beslut som rör unga
- ger tjänstemän underlag till att utveckla och förbättra den kommunala ungdomsverksamheten

Men hur använder kommunerna den kunskap som tas fram genom olika undersökningar och intervjuer. I stora enkätundersökningar används kvantitativa analysmetoder för att sammanställa data i korstabeller, procenttal, jämförelsetal etc. Datoriserade analysverktyg underlättar framställningen av tabeller och annat grafiskt arbete som för läsaren gör det överskådligt och förståligt. Materialet sammanställs i en rapport tillsammans med en beskrivning av vad som kom fram i undersökningen. Därefter redovisas resultatet ofta enbart för politikerna.

Men sen då.....

Ambitionen med enkäten var ofta att få bekräftat att det som gjordes var vad ungdomar/kommuninvånaren önskade. Flera informanter svarade att om resultatet av enkäten visade på inga eller små avvikelser av den befintliga verksamheten så var politikerna nöjda. Någon djupare analys eller uppföljning ansågs inte vara nödvändig.

Några informanter menade att delar av kommunens verksamheter använde sig av resultaten genom att förbättra och förnya verksamheten efter vad som framkom i undersökningen.

Andra informanter resonerade om saknaden av kompetens att djupanalysera resultaten. Det räcker inte att enbart använda kvantitativa analysverktyg utan det krävs också kvalitativa metoder samt metoder för återkoppling till deltagarna i de olika enkätundersökningarna.

Flera informanter menade att det inte fanns tid till att arbeta vidare med resultaten från undersökningarna.

Reflektion

Huvudsyftet med att genomföra kommunbesök var att få en bild hur kommunerna tar fram kunskapen om ungas livsvillkor. Ett annat syfte var att ta reda på vilka behov kommunerna har som stöd till utveckling av en plattform för regional samordning. Plattformens huvuduppgift skulle vara att stödja och stimulera kommunerna i deras ungdomspolitiska arbete.

I samtalen med kommunrepresentanterna framkom olika behov som kan kategoriseras på följande sätt:

- Regionalt stöd och samordning kring Luppen, FoU-arbete och etablera ungdomsforum som håller över tiden.
- Kunskap om t.ex. utomparlamentariska grupper, barn och ungas uppväxtvillkor i relation till fattigdom
- Praktiska redskap/verktyg/metoder. Såsom utvärderingsverktyg, kvalitativa metoder till enkätresultat mm.
- Internationellt ungdomsarbete i praktiken.
- Yrkesrelevanta kunskaper såsom handledning, bemötandekompetens

Den tilltänkta plattformen för regional samordning kommer inte att realiseras utan kunskaperna som kommunbesöken bidragit till kommer att lämnas över till Kommunförbundet Skånes närliggande verksamheter. Projektet Bra fritid och Skåne som pilotregion avslutas i årsskiftet 2009/2010.

Källförteckning och bilagor

Tryckta källor

- Back, Karin (2008) *Hur arbetar Malmös stadsdelsförvaltningar med ungdomsinflytande och hur kan arbetet utvecklas?* Malmö Stad, Folkhälsoenheten
- Bergqvist, Malin (2008) *En demokrati för alla? – En fallstudie om demokratiska målsättningar och förutsättningar gällande barn och unga i Växjö Kommun* Kandidatuppsats i Statsvetenskap, Institutionen för Samhällsvetenskap, Växjö Universitet
- Delli Carpini, M. X. (2000). "Gen.com: Youth, Civic Engagement, and the New Information Environment" i *Political Communication*. Vol. 17.
- Fahmy, E. (2006) *Young Citizens. Young people's involvement in politics and decision making*. Aldershot: Ashgate.
- Frykman, Jonas (1988) *Dansbaneeländet : ungdomen, populärkulturen och opinionen*, Stockholm : Natur och kultur
- Fundberg, Jesper & Lagergren, Lars (2009) *Ungas uppväxtvillkor och framtidsvisioner. En rapport om att vara ung i Simrishamn*. Region Skåne Centrum för livsstilsfrågor nr1
- Hansen, Hans-Martin (2007) *Bra fritid – Sammanställning av den öppna fritidsverksamheten i Skåne*, Kommunförbundet Skåne
- Holmberg, Sören (2000) *Välja parti* Stockholm: Norstedts juridik
- Inglehart, R. & Welzel, C. (2005) *Modernization, Cultural Change and Democracy – The Human Development Sequence*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Johansson, Sussanne (2007) *Dom under trettio, vem bryr sig och varför? Ungdomars värderingar och politiska deltagande*, Förvaltningshögskolan: Göteborg
- Lidén, Hilde & Guro Ødegård (2002): *Ungt engasjement: ungdoms samfunnsengasjement og lokalpolitiske deltagelse*. Oslo, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
- Malmö Stad Stadskontoret/Folkhälsoenheten (2008) *Kartläggning Hur arbetar Stadsförvaltningar med ungdomsinflytande och hur kan arbetet utvecklas?*
- Montin, Stig (2002) *Moderna kommuner* Malmö: Liber
- Olson, Maria (2004) *Vilka medborgare skulle skolan fostra då? Och nu? - Från medborgarfostran för politisk förändring till medborgarfostran för ekonomisk anpassning* I Colnerud, Gunnel (red.) *Skolans moraliska och demokratiska praktik* Linköping: LiU-Tryck
- Petersson, Olof m.fl. *Demokrati utan partier? Demokratirådets rapport 2000* (2000) Stockholm: SNS förlag
- Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2009-2016) Region Skåne
- Samuelsson, Ulf (1999) *Ungdomar och demokrati: Ungdomars inflytande i samhälle och utbildning*, Institutionen för utbildningsvetenskap, Linköpings universitet
- SCB (2003) *Det nya seklets förtroendevalda Om politikerantal och representativitet i kommuner och landsting 2003*
- SCB (2007/2008) *Gymnasieungdomars studieintresse läsåret 2007/2008*. Temablad 2008:1
- SCB (2009) *Barns fritid, Levnadsförhållanden rapport 116*
- Sveriges Ungdomsråd (2008) *Ungdomsråd så funkar det En kartläggning av 69 kommunala inflytandeforum 2005-2008*
- Sörbom, Adrienne (2002) *Vart tar politiken vägen?: om individualisering, reflexivitet och görbarhet i det politiska engagemanget*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International
- Sörbom, Adrienne (2003) *Den goda viljan. En studie av ungdomspolitik i nio kommuner*. Stockholm:
- Ungdomsstyrelsen (1995) *Ungdomsråd – en möjlighet?* Ungdomsstyrelsen rapporterar
- Ungdomsstyrelsen (2003) *Den goda viljan - En studie av ungdomspolitik i nio kommuner*

Ungdomsstyrelsens skrifter 2003:5
Ungdomsstyrelsen (2005) *Arenor för alla. En studie om ungas kultur- och fritidsvanor*
Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:1
Ungdomsstyrelsen (2005) *Hej Kommun – Om ungdomspolitik*, Ungdomsstyrelsen
Ungdomsstyrelsen (2006) *Fokus06 - En analys av ungas kultur och fritid*
Ungdomsstyrelsens skrifter 2006:4
Ungdomsstyrelsen (2007) *Unga med attityd – Ungdomsstyrelsens attityd och värderingsstudie 2007* Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:11
Ungdomsstyrelsen (2008) *En beskrivning om ungdomars villkor* Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:5
Ungdomsstyrelsen (2009) *Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande*
Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:4
Ungdomsstyrelsen (2009) *Ung idag 2009 – En beskrivning av ungas villkor* Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:6
Wide, Jessika & Gustafsson, Gunnel (2001) *Lokal demokrati i förändring: medborgerliga och kommunala initiativ under nya villkor: en översikt* Stockholm: Svenska kommunförbundet
Åhs, Olle (1998) *Bortom bråk och hårt klimat – om att utveckla social förmåga i skola och förskola* Stockholm, Runa förlag
Öresundskommittén, (2009) *När gränser brydes – Et overblik over Interreg IIIA Öresundsregionen*
Öresundsbro konsortiet & Öresundskommittén (2006) *Öresundspendlarna*

Tryckt material – Offentliga utredningar, propositioner, skrivelser och direktiv
SOU 1944:31: Stöd åt ungdomens föreningsliv
SOU 1948:27: Skolkommissons betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling
SOU 1991:12 *Ungdom och makt*
SOU 1997:71 Politik för unga
SOU 1999:93: Det unga folkstyret, Forskarvolym VI
SOU 2001:48: Att vara med på riktigt: demokratiutveckling i kommuner och landsting
Prop. 1998/99:115 På ungdomars villkor - ungdomspolitik för demokrati, rättvisa och framtidstro
Prop. 2001/02:80 Demokrati för det nya seklet
Prop. 2004/05:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd
Skr. 2009/10:53 En strategi för ungdomspolitik
dir. 1982:104

Elektroniska källor

Tendens Öresunds hemsida www.tendensoresund.org (2009-12-12)
Öresundsportalen - din guide til Öresundsregionen www.oresundsregionen.org (2009-12-12)
Ungdomsstyrelsen – Sveriges Ungdomspolitik
<http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,5537,00.html#> (2009-12-12)
Europeiska kommissionens vitbok - Nya insatser för Europas ungdom
http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=sv&type_doc=COMfinal&an_doc=2001&nu_doc=681 (2009-09-10)

Regeringskansliet : Demokrati för det nya seklet Prop. 2001/02:80
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/900> (2009-09-10)

Regeringskansliet – *Med Unga i Fokus Regeringens 21 viktigaste satsningar på ungdomar*
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/87/77/9594fdf9.pdf> (2009-10-22)

Barnombudsmannens hemsida <http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=44>
(2009-10-22)

2037: Declaration on the Promotion among Youth of the Ideals of Peace, Mutual Respect and Understanding between peoples.
<http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/ares2037.pdf> (2009-11-01)
http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=sv&type_doc=COMfinal&an_doc=2001&nu_doc=681 (2009-11-03)

Från Statens ungdomsråd till Ungdomsstyrelsen
<http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1098,00.html> (2009-11-01)

Ungdomsstyrelsen - *UNG 2001 – första årets uppföljning av den nationella ungdomspolitiken*
<http://www2.ungdomsstyrelsen.se/butiksadmin/showDoc/4028e58a001ca0d101001ceac814005f/ung2001.pdf> (2009-11-03)

Ungdomsstyrelsen *UNG 2002 – andra årets uppföljning av den nationella ungdomspolitiken*
http://www.ungdomsstyrelsen.se/rapporter/UNG_2002.pdf (2009-11-03)

Ungdomsstyrelsen *UNG 2003 – fördjupad analys av den nationella ungdomspolitiken*
http://www.ungdomsstyrelsen.se/ad2/user_documents/UNG_2003_skarm.pdf (2009-11-03)

Sammanträdesprotokoll Staffanstorps Ungdomsparlament 090420
<http://www.staffanstorp.se/download/18.65530f9312070d4683080003877/UP+090420.pdf>
(2009-09-23)

Sammanträdesprotokoll Staffanstorps Ungdomsparlament 080421
<http://www.staffanstorp.se/download/18.6bf638b5119dd1eec4c800027/UP+080421.pdf>
(2009-09-23)

Sammanträdesprotokoll Staffanstorps Ungdomsparlament 081124
<http://www.staffanstorp.se/download/18.3ba879f211de50c8d5580002256/UP+081124.pdf>
(2009-09-23)

Sammanträdesprotokoll Svedalas Ungdomsparlament 090513
<http://www.svedala.se/upload/file/Protokoll%20och%20kallelser/protokoll/protokoll%20ungdomsparlament%202009-05-13.pdf> (2009-09-23)

Sammanträdesprotokoll Svedalas Ungdomsparlament 090210
<http://www.svedala.se/upload/file/Protokoll%20och%20kallelser/protokoll/protokoll%20ungdomsparlament%202009-02-10.pdf> (2009-09-23)

Sammanträdesprotokoll Svedalas Ungdomsparlament 081022
<http://www.svedala.se/upload/file/Protokoll%20och%20kallelser/protokoll/protokoll%20ungdomsparlament%202008-10-22.pdf> (2009-09-23)

Minnesanteckningar från Politikerträffen den 18 mars. 2009
<http://www.kavlinge.se/download/18.494cbe85121c7b375c980007909/Mant+fr%C3%A5n+Politikertr%C3%A4ffen+090318.pdf> (2009-09-23)

Minnesanteckningar från Ungdomsrådsmöte 090903
<http://www.kavlinge.se/download/18.1b3d63f1239c54d76880002651/Mant+090903.pdf>
(2009-10-01)

Minnesanteckningar från Ungdomsrådet 090604
<http://www.kavlinge.se/download/18.494cbe85121c7b375c98000201/Mant+090604.pdf>
(2009-10-01)

Minnesanteckningar från Ungdomsrådsmöte 090402
<http://www.kavlinge.se/download/18.494cbe85121c7b375c98000199/Mant+090402.pdf>
(2009-10-01)

Politisk organisation i Skurups Kommun
<http://www.skurup.se/4299> (2009-09-23)

Ungdomsrådets reglemente

<http://www.sjobo.se/upload/7017/Reglemente%20f%C3%B6r%20kommunala%20ungdomsr%C3%A5det%20antaget%20kf%20090325.pdf> (2009-09-23)

Mötesanteckningar Sjöbos Ungdomsråd 2009-04-17

<http://www.sjobo.se/upload/7017/Ungdomsr%C3%A5det%202009-04-17.pdf> (2009-09-23)

Mötesanteckningar Sjöbos Ungdomsråd 2009-03-17

<http://www.sjobo.se/upload/7017/Ungdomsr%C3%A5det%202009-03-17.pdf> (2009-09-23)

Mötesanteckningar Sjöbos Ungdomsråd 2009-02-26

<http://www.sjobo.se/upload/7017/Ungdomsr%C3%A5det%202009-02-26.pdf> (2009-09-23)

Bromölla Ungdomsrådets regler

<http://www.bromolla.se/Kommun--politik1/Kommunens-organisation/Kommunalarad/Ungdomsradet/Ungdomsradets-regler/> (2009-09-23)

Minnesanteckningar Bromöllas ungdomsråd 2009-01-29

<http://www.bromolla.se/Global/Kommun%20och%20politik/Ungdomsr%C3%A5det/2009-01-29.pdf> (2009-09-30)

Minnesanteckningar Bromöllas ungdomsråd 2009-03-31

<http://www.bromolla.se/Global/Kommun%20och%20politik/Ungdomsr%C3%A5det/2009-03-31.pdf> (2009-09-30)

Minnesanteckningar Bromöllas ungdomsråd 2009-04-30

<http://www.bromolla.se/Global/Kommun%20och%20politik/Ungdomsr%C3%A5det/2009-04-30.pdf> (2009-09-30)

<http://www.helsingborg.se/templates/SubMain.aspx?id=10307&epslanguage=SV> (2009-09-17)

Samråd ÖP 2010- en strategisk översiktsplan för Helsingborgs stad

<http://www.helsingborg.se/upload/145%202009%20306%202008%20Ytter%20Sbv%20Samr%C3%A5det%20C3%96p%202010.pdf> (2009-09-17)

Remissvar angående Revidering av allmänna ordningsföreskrifter för Helsingborgs Stad april 2009

<http://www.helsingborg.se/upload/Ungdomsr%C3%A5det/remiss%20ordningsf%C3%B6reskrifter.pdf> (2009-09-17)

Remissvar angående Noll tolerans mot gatuvåld

<http://www.helsingborg.se/upload/Politik%20och%20forvaltning/Politik/Ungdomsforum/Remisser%20och%20motioner%202008/306%202008%20UF%20Tjut%20Ksf%20motion%20gatuva%C3%A5ld.pdf> (2009-09-17)

Protokoll Helsingborgs Ungdomsråd 2009-05-20

<http://www.helsingborg.se/upload/Ungdomsr%C3%A5det/306%202008%20protokoll%20%2018%20maj%2009.pdf> (2009-09-17)

Protokoll Helsingborgs Ungdomsråd 2009-02-02

http://www.helsingborg.se/upload/Politik%20och%20forvaltning/Politik/Ungdomsforum/Protokoll%202009/Undomsradet_protokoll_090202pdf.pdf (2009-09-17)

Protokoll Helsingborgs Ungdomsråd 2008-11-10

<http://www.helsingborg.se/upload/Politik%20och%20forvaltning/Politik/Ungdomsforum/Protokoll%202007-2008/Ur%C3%A5det%20m%C3%B6tesprot%2010%20nov%202008.pdf> (2009-09-17)

Ungdomsfullmäktige Knutsalen den 17 mars 2009

[http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/BA6CA5BF10615CFDC1257519004C5F06/\\$FILE/UNGDOMSFULLMAKTIGE%20Knutsalen%2017%20mars%202009.pdf](http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/BA6CA5BF10615CFDC1257519004C5F06/$FILE/UNGDOMSFULLMAKTIGE%20Knutsalen%2017%20mars%202009.pdf) (2009-09-17)

Sammanträdesprotokoll Ystads Ungdomsfullmäktige 2008-10-02

[http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/\\$File/f%C3%B6rstam%C3%B6tepdf.pdf](http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/$File/f%C3%B6rstam%C3%B6tepdf.pdf) (2009-09-17)

Sammanträdesprotokoll Ystads Ungdomsfullmäktige 2008-12-02

[http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/\\$File/andram%C3%B6tepdf.pdf](http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/$File/andram%C3%B6tepdf.pdf) (2009-09-17)

Sammanträdesprotokoll Ystads Ungdomsfullmäktige 2008-10-06

[http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/\\$File/Protokoll%20090317.pdf](http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/$File/Protokoll%20090317.pdf) (2009-09-17)

Sammanträdesprotokoll Ystads Ungdomsfullmäktige 2009-05-14

[http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/\\$File/Protokoll%20090514.pdf](http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/B2DCCAE653589D7FC125746C005144A6/$File/Protokoll%20090514.pdf) (2009-09-17)

Trelleborgs Barn- och Ungdomsberednings Syfte

<http://www.trelleborg.se/Demokrati/Barn--ungdomsberedn/Syfte/> (2009-09-17)

Trelleborgs Barn- och Ungdomsberednings Organisation

<http://www.trelleborg.se/Demokrati/Barn--ungdomsberedn/Organisation/> (2009-09-17)

Arbetsordning för Ungdomsfullmäktige i Ystads kommun

<http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/Alldocuments/C6F729B725FE6F44C125746C005145BE/%24File/Stadgar%20f%F6r%20UF.pdf> (2009-09-17)

